

Afgjort, at naar man ikke er nogen formuende Mand, at Tidsfristen da ikke kan være til nogen Nytte; thi den kan komme til Nytte til et heldigere Salg i den ene Periode fremfor i den anden. Han sagde derhos, at man skal især lægge Vægt paa at faae store Møller, fordi de ere de bedste; men dersom man ovre i Jylland vilde indrette sig paa at have store Møller, og da skulde have nogen Næring, saa er jeg bange for, at man vil faae saa langt til dem, at man ikke kan overkomme at kjøre til dem, det vil sige i den ene Deel af Jylland; dersom den ærede Rigsdagmand vil reise ned ad Vestkysten, skal han see, at der er en lang Vei til Møllerne, og skulde vi have færre Fabrikker af denne Art, saa kommer man i Forlegenhed med Veidistance; Veiene ere desuden ikke saa gode derovre. Der er desuden, sagde min Nabo (L. Jensen) nu til mig, mange, som ikke have Befordringsmidler selv, og for dem er det strengt at komme den lange Vei frem og tilbage, og dette er sandt. Man kan derfor ikke aldeles gaae ud fra det theoretisk Principmæssige og sige, at det store Bærk er det eneste Anbefalelsesværdige. Jeg vil slet ikke holde Lovtale over de smaa Møller, men sige, at man bør indrette Forholdene efter Tid og Behov, og eftersom enhver Egn's Leilighed kræver det (Nothe: Ja, det er rigtigt!), og derved kan ligesaavel de mindre Møller komme i Betragtning som de større. Jeg skal iøvrigt ikke opholde Thinget længere med Udtalelse om denne Sag; jeg vil aldeles rolig henstille til behagelig Afgjørelse, hvorledes det skal være med Tidsfristen; jo længere den bliver, desto glædere er jeg.

Boserup: Ja, jeg skal atter idag tilraade det ærede Thing at stemme for Forslaget, saaledes som det foreligger og er kommet fra det andet Thing, og som Følge deraf stemme imod de Endringsforslag, som dertil ere stillede. Der er to af de ærede Talere, som tidligere have havt Ordet, der have forsøgt at oplyse om, hvilken den naturlige og rigtige Udvikling af disse Forhold var med Hensyn til Møllenæringen. Den ærede Rigsdagmand for Viborg Amts 1ste Valgfreds (Nørgaard) har saaledes udhævet, at det var urigtigt og principstridigt, naar almindelig Frihed blev til-

staaet til at anlægge Møller, da at ophæve Møllestylden og den Fyrde, som hviler paa de nu bestaaende Møller, og han har i denne Anledning sammenlignet Forholdet med Ophævelsen af Consumptionen og Lallotteriet og meent, at disse Byrder urigtigen kom til at hvile paa Hartforuet. Jeg kan ikke antage, at det virkelig er den ærede Rigsdagsmænds Mening, at naar Næringen bliver tagen fra de nu bestaaende Møller, Skatten da skal vedblive at hvile paa dem, og endnu mindre, at han vil, at de skulle overtage den Ligning, som følger af Consumptionens og Lallotteriets Ophævelse. Jeg skjønner ikke, at disse Sager have nogen Forbindelse med den nærværende. Den ærede Rigsdagmand for Kjøbenhavns 4de Valgfreds (Røthe) har sagt, at den eneste naturlige Udvikling var at stræbe at vedligeholde de store Møller, idet de store Møller og de store Næringsveie give det bedste Udbytte. Det kan nu maaskee være Tilfældet, at de store Møller give det bedste Product i den Kreds, hvori vi her bevæge os, nemlig Kjøbenhavn og dens nærmeste Omegn, men ganske anderledes forholder det sig i Provindserne; der ere de meget store Fabrik anlæg, som ogsaa blev fremhævet af den ærede Taler, som sidst havde Ordet (Hjerrild), ikke hensigtsmæssige, de ville ikke blive anlagte, fordi de ikke kunne bestaae, og man maa derfor, efter min Mening, ikke arbejde derhen til, at det skulde blive umuligt for de mindre Møller at bestaae; thi de ere uundværlige. Jeg skal iøvrigt ikke udtale mig videre om denne Sag, men indstrænke mig til at stemme imod alle de foreliggende Endringsforslag.

Sørensen: Siden der er talt saa meget om Mølleprivilegier og Møllestyld, saa skal jeg ogsaa desangaaende tillade mig at ytre, at det er forunderligt, hvorledes man kan komme til det Indsald og sige, at Møllenæringen fremtidig vil falde bort, og at Møllerne som Følge deraf skulde være frie for at svare Møllestat eller Møllestyld. Troer man da, at der vil blive malet mindre for Fremtiden end nu (En Stemme: Der vil blive malet af Andre!). Disse Andre skulde altsaa være, at enhver Mand skulde finde sin Regning ved at holde sin egen Mølle; thi da faldt Møllenæringen altsaa bort, og da skulde der ingen Stat